

Тасдиқ мекунам
Ректори Донишгоҳи давлатии Данғара,
доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор
Хайрзода Ш. Қ.
соли 2024

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим дар мавзуи «Шароитҳои педагогии ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар муассисаи таҳсилоти иловагӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика, ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ – иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи умумӣ ва худшиносӣ) пешниҳод шудааст

Мубоикати диссертатсия ба ихтисосҳо ва самти илм, ки аз рӯйи онҳо диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст: Диссертатсия ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.05 – Назария, методика, ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ – иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи умумӣ ва худшиносӣ): *банди 3* - «Антропологияи педагогӣ» (низомии шароитҳои рушди шахс дар ҷараёни таълим, тарбия, таҳсилот;), *банди 4*» Назария ва концепсияи таълим» (қонуниятҳо, принсипҳои таълими бачагон дар давраҳои гуногуни бавоярасии онҳо; навҳо ва амсилаҳои таълим, ҳудудҳои истифодаи онҳо;) мувофиқат мекунад.

Саҳми илмии довталаб дар ҳалли масъала ва коркарди мавзӯи илмӣ: Муҳайё сохтани шароити мусоиди таълимиву тарбиявӣ ва гузариш ба низомии таҳсилоти рақамӣ, ки маҳз дар даврони Истиқлолият шуруъ гардидааст, барои баланд бардоштани сифати таълим ва бедор кардани завқу ҳаваси хонандагон ба донишомӯзӣ мусоидат менамояд.

Дар Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ҳамчун санади ҳамоҳангсози фаъолияти давлат, ҷомеа ва оила унсурҳои гуногуни тарбияи миллиро дар ҷомеаи навини мамлакат муқаррар намудааст, аз ҷумла гуфта шудааст, ки «Тарбияи миллии ташаккули тафаккури миллии шахрвандро дар назар дорад. Он ифтихор аз миллати хеш, эҳтиром ва гиромӣ доштани таърих ва мероси фарҳанги ниёгон, урфу одат ва анъанаҳои миллии, пайвастании таърихи гузашта ба воқеияти имрӯзаи миллат, аз нав эҳё намудани урфу одат ва анъаноти арзишмандии миллии, дар заминаи хусусиятҳои миллии ривоч додани забон, илм ва фарҳанги миллии ва эҳтироми миллатҳои дигарро фаро мегирад».

Раванди тарбия, ки дар ҷомеаи муосир ба сифати яке аз муҳимтарин унсурҳои ташаккули инсон ва шахсият маҳсуб мешавад, нақши калидӣ дар рушди ҳамаҷонибаи кӯдакон бозида, инкишофи онҳо ҳамчун шахсиятҳои комил ва фарқкунанда аз дигаронро таъмин менамояд. Ин раванд, ки рисолати аслии он ташаккули инсон бо хислатҳои олиии ахлоқӣ, маънавий ва иҷтимоӣ мебошад, боиси рушди шахсиятҳои мегардад, ки дар зиндагӣ қобилияти ташаббускорӣ, худфаъолиятӣ ва худтакмилдиҳиро доро мебошанд.

Соҳаи маориф дар ин раванди мураккаб ва дар айни замон муҳим ҷойгоҳи хосса дорад. Соҳаи маориф ҳамчун самти афзалиятнок ва стратегии сиёсати иҷтимоии давлат дар назди худ ҳадаф гузоштааст, ки насли наврас ва ҷавонони кишварро на танҳо бо донишҳои муосири назариявӣ таъмин намоянд, балки онҳоро соҳиби малакаву маҳоратҳои шахсӣ, эҷодӣ ва касбӣ гардонад. Зеро ҳадафи ниҳойи омода намудани шахрванд – мутахассиси соҳибхитосе аст, ки барои рушди ҳамаҷонибаи кишвар саҳмгузор бошад. Дар ин асно ташаббускориҳои амалӣ ва худфаъолияти хонандагон натиҷаи фаъолияти мақсадноки ҳайати омӯзгорӣ доништа шуда, ин раванд дар арзёбии фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ ҷойгоҳи махсус дорад.

Таҳсилоти иловагӣ, ки ба рушди қобилиятҳои инфиродии ҳар як кӯдак равона шудааст, имконият медиҳад, ки кӯдакон тавассути машғулиятҳои эҷодӣ ва илмӣ, варзиш ва дигар фаъолиятҳои илмиву техникӣ, иқтисодии эҷодии худро ташаккул диҳанд. Дар натиҷа, онҳо ҳамчун шахсиятҳои комил, ки дорои хислатҳои инсонии олистанд, ба ҷомеа ворид мешаванд.

Аз ин ҷост, ки фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти иловагии кӯдакону наврасон аслан ба муносибати эҷодкорона ба қор вобастагии кулӣ дошта, дар ин раванд додани мустақилияти эҷодӣ дар самти андешарониву қарорқабулкунӣ ба таълимгирандагон, ки ба ибораи дигар салоҳиятнокӣ ё худ таълими босалоҳият шуморида мешавад, самарабахш хоҳад буд.

Зеро эҷодкорӣ муҳимтарин хусусияти муҳити таълимии муассисаи таҳсилоти иловагӣ буда, дар он синтези соҳаҳои фаъолият ва муошират дар фазои худшиносӣ, ки ба завқи кӯдакон мутобиқ гардонидани шуда, ба манфиатҳо ва талаботҳои иҷтимоӣ: суръат, сатҳ, ҳаҷми дарк, азхудкунии дониш, малака, тарзи тафаккур ва раванди зарурии эҷодии кӯдакон асос ёфтаанд, боиси самаранокии фаъолияти эҷодӣ мегарданд.

Дар таҳқиқот муҳаққиқ Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим таҳлилҳоро дар самти мазкур баръало собит намуданд, ки фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ фазои созгори ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон буда, рушди ин низом ногузир мебошад.

Тавре Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зимни ироаи Паём ба Маҷлиси Олии мамлакат 28 декабри соли 2023 таъкид намуданд: «...бояд ба масъалаҳои аз тақмили ихтисос ва бозомӯзӣ гузаронидани омӯзгорон, рушди таҳсилоти иловагӣ, тақвияти мақоми омӯзгор дар ҷомеа, ҷалби бештари хонандагону омӯзгорон ба истифодаи технологияҳои иттилоотӣ, рақамикунони соҳаи маориф, омода кардани омӯзгорон ва таҷдиди назар кардани стандартҳои касбӣ барои омӯзгорон, нозирон ва тақмили муносибати босалоҳият ба таълим эътибори аввалиндараҷа зоҳир гардад».

Ҷамъи андешаҳои дар боло зикршуда аз он далолат мекунанд, ки мавзӯи барои таҳқиқоти диссертатсионӣ интихобшуда мубрам ва саривақтӣ буда, ба ҳалли баъзе аз мушкилот ва ихтилофоти дар ин ҷода мавҷуда то ҳадди имкон мусидат хоҳад кард.

Натиҷаҳои мушаххаси илмӣ: навгонӣ, аҳамияти илмӣ ва амалии таҳқиқоти диссертатсионӣ. Дар муқаддима зарурати интихоби мавзӯи таҳқиқоти илмӣ, мақсад,

вазифа, объект, предмет, методҳои таҳқиқоти илмӣ, фарзия, аҳамияти амалию навгонии илмӣ, нуқоти ба ҳимоя пешниҳодшаванда баён ёфта, ҳамзамон дар амал татбиқ намудани тавсияҳои дар диссертатсия матраҳшуда зикр карда шудааст.

Дар солҳои охир роҳбарияти кишвар ба масъалаҳои маориф ва тарбияи ҷавонон диққати ҷиддӣ медиҳад, ки ин махсусан дар дастгирии хонандагон боистеъдод ва ҳавасмандсозии онҳо дар самти амиқ омӯхтани дастовардҳои илму донишҳои замонавӣ, аз худ намудани касбу ихтисосҳои техникӣву технологӣ, машғул гардидан ба фаъолияти инноватсионӣву ихтироӣ, инчунин доштани масъулияти баланди шаҳрвандӣ мушоҳида мегардад. Дар ин баробар, ба рушди малакаҳои эҷодии кӯдакон ва наврасон тавачҷуҳи хосса зоҳир мешавад ва барои ин шароите ташкил карда мешаванд, ки ба ошкор сохтани потенциали онҳо мусоидат мекунанд. Нақши муҳимро дар ин раванд ҳамкорӣ байни муассисаҳои таълимӣ бо оилаҳо ва ҷомеа мебозад, ки ин ба ташаккули муносибати мукамал ба тарбия ва таълим кумак мерасонад. Тақвият додани ҳамкориҳо байни мактаб ва оила имкон медиҳад на танҳо сатҳи дониши хонандагонро баланд бардорем, балки арзишҳои ахлоқии онҳоро низ тақвият диҳем.

Дар боби якум «Асосҳои назариявии ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ» ба масъалаи таҳлили асосҳои назариявии ташаккул ва рушди салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар низомии таҳсилоти иловагии Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шудааст. Он баррасии равишҳо ва назарияҳои муосири педагогиро дар бораи рушди эҷодкорӣ ва усулҳо ва воситаҳои, ки барои таҳхис ва рушди эҷодкории хонандагон истифодашавандаро дар бар мегирад.

Дар зербоби якуми боби якум «Асосҳои педагогии ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон» асосҳои педагогии ташаккули салоҳиятҳои эҷодкорӣ муҳокима карда мешаванд, стратегияҳои гуногуни таълим, ки ба рушди тафаккури эҷодӣ ва эҷодкории хонандагон мусоидат мекунанд, баррасӣ карда мешаванд. Ҳамчунин, дар ин зербоб равишҳо ва назарияҳои педагогӣ, ки ба рушди салоҳиятҳои эҷодкорӣ асос ёфтаанд, таҳлил карда мешаванд. Дар боби мазкур муҳаққиқ таъкид намудааст, ки стратегияҳои гуногуни омӯзиш, ки тафаккури эҷодиро ҳавасманд мекунанд, аз ҷумла усулҳои омӯзиши мушқилот, фаъолияти лоиҳавӣ ва усулҳои бозӣ муҳокима карда мешаванд.

Ҳамзамон ба ақидаи муҳаққиқ инсонӣ эҷодкор аз назари муҳаққиқон манбаи асосии рушду инкишоф ва пешрафти ҷомеаи мутамаддин доништа шуда, тарбияи он ҳамчун шахсияти комили дорои қобилиятҳои баланди эҷодӣ яке аз ҳадафҳои асосии ҳар як ҷомеаи рушдбанди доништа шуда, дар ин самт барои анҷоми бомуваффақонаи ин рисолат пажӯҳиш ва корҳои таҳқиқотӣ анҷом дода мешаванд, ки асоси онро ҷанбаҳои иҷтимоӣ – педагогӣ ташкил медиҳанд, муайян намудан мумкин аст.

Ҳамин тавр ба ақидаи олимони соҳаи психология ва педагогика хусусиятҳои психологии кӯдаконе, ки эҷодкориро намоиш медиҳанд, метавонад танҳо ҳамчун аломатҳои, ки ҳамроҳии боистеъдодӣ, аммо на ҳатман ҳамчун омилҳои тавлидкунандаи он баҳо дода шаванд. Хотираи дурахшон, мушоҳидаи аҷоиб, қобилияти ҳисобкунии ғаврий худ на ҳама вақт ҳузури лаёқатмандиро нишон

медиҳанд. Аз ин рӯ, дарёфти истеъдод ва қобилиятҳои эҷодӣ дар синни наврасӣ имконияти фарроҳ ва саривақтиро дар рушду инкишофи ҷамачонибаи он фароҳам оварда, тарбия ва дастгирии ҷама гуна зухуроти ба он вобаста дар ин давра ба рушди зарфиятҳои эҷодии ҷомеа мусоидат хоҳад кард, чунки дар ҷаҳони босуръат рушдбандаи имрӯза салоҳияти эҷодкорӣ ба як маҳорати хеле арзишманд табдил ёфтааст. Он ҳамчун омилҳои асосии ҳавасмандгардонии навоарӣ, ҳалли мушкилот ва мутобиқшавӣ ҳисобида мешавад. Бо дарки аҳамияти қобилияти эҷодкорӣ, муассисаҳои таълимӣ ҳоло ба рушди салоҳиятҳои эҷодкорӣ дар байни хонандагон тамаркуз мекунанд.

Бо назардошти афзалияти масъалаи мазкур бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 апрели соли 2021, №113 «Барномаи давлатии дарёфт ва рушди истеъдодҳо барои солҳои 2021-2025» тасдиқ карда шудааст, ки он бо мақсади дарёфт, дастгирӣ, рушди хонандагони боистеъдод ва фароҳам овардани шароити мусоиди таълимию тарбиявӣ ҷиҳати ташаккули таҳсили муттасили ҷавобгӯ ба талаботи таълимӣ ва амалӣ намудани салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон таҳия гардидааст.

Зербоби сеюми боби якум «Таъххису арзёбии салоҳияти эҷодкории хонандагон ва роҳу усулҳои ташаккули он» ном дошта ба таъххису салоҳиятҳои эҷодӣ ва усулҳои рушди онҳо, аз ҷумла таҳлили воситаҳои мавҷуда ва усулҳои арзёбӣ бахшида шудааст. Дар ин бахши рисола воситаҳо ва усулҳои педагогии арзёбии қобилияти эҷодии хонандагон мавриди таҳлил қарор дода шудааст.

Дар боби мазкур муҳаққиқ Раҳимӣ Комил Махмадраҳим қайд намудааст, ки таҳсилоти иловагӣ, ки қаблан чун тарбияи беруназмактабӣ ва ё беруназсинфӣ мебошад, ҷузъи ҷудонопазири системаи муосири соҳаи маориф буда, имрӯз ба сохтори комилан мустақил ва муассири системаи таълим ва тарбияи насли наврас табдил ёфтааст. Таҳсилоти иловагӣ дар рушди шахсияти хонанда нақши калидӣ мебозад, фаъолияти худро ба даст овардани донишҳои нав, такмили малакаҳо ва қобилиятҳои амалӣ равона мекунад. Чунин муассисаҳои таълимӣ шароити мусоид барои рушди ҷамачониба - зеҳнӣ, маънавӣ ва ҷисмонӣ фароҳам меоранд. Вазифаи асосии ин муассисаҳо дар он аст, ки ба хонандагон барои ошкор кардани потенциали худ, мусоидат ба рушди шахсӣ ва касбии онҳо ва инчунин омодагӣ ба зиндагии фаъоли муосир кумак расонанд.

Эҷодкорӣ як падидаи мураккаб ва гуногунҷабҳа буда, масъалаҳои таъххису салоҳияти эҷодкорӣ ва ошкор намудани ташаккул додани салоҳияти эҷодкоркории хонандагон яке аз проблемаҳои глобалии илмҳои педагогика ва психология мебошад, ки дар он аксарияти масъалаҳои асосии педагогиву равоншиносии муосир инъикос гаштааст. Маҳз дар эҷодкорӣ равандҳои маърифатӣ: эҳсос, идрок, хотир, тафаккур, диққат, тасаввурот, ки шартҳои калидии ташаккули шахс доништа шудаанд, ба таври махсус ҷорӣ мегарданд. Дар эҷодкорӣ мавқеи ин ҷараёнҳо бо тарҳи мухталиф ва хосса мушоҳида мегардад. Аз ин рӯ, проблемаҳои раванди таъххису салоҳияти эҷодкорӣ ва хусусиятҳои он, тавсиф ва таснифоти қобилиятҳои эҷодӣ, заминаҳои психофизиологии онҳо, зоҳиршавии онҳо дар ҷараёни фаъолияти бисёрҷанбаи инсон, дар меҳвари таҳқиқотҳои муосир ҷойгиранд ва диққати олимону мутафаккиронро ҳамеша ба худ ҷалб мекунанд.

Ҳамчунин дар ин боб муҳаққиқ қайд менамояд, ки салоҳиятҳои эҷодкорӣ дар

маҷмуъ мафҳуми мураккаберо мемонанд, ки онҳоро метавон бо дарназардошти чузъиёти зерин муайян намуд: ҳамеша майл ба навоарӣ ва ихтироъкорӣ доштан, майл ба донишандӯзӣ, тафаккур ва фаъолнокии амалӣ, маҳорати дарк кардани навгонихо, маҳорати пайдо кардани чузъиёти нав аз ашё ва падидаҳои муқаррарӣ, маҳорати дар амал татбиқ намудани таҷриба ва донишҳои ҳосилшуда, озодӣ ва васеъ будани доираи тасаввурот, эҳсос, ҳаёлот ва фаҳмиши ғайримуқаррарие, ки дар натиҷаи онҳо навоариву кашфиёт зуҳур мекунанд.

Боби дуҷуми диссертатсия «Шароитҳои педагогии ташаккул ва инкишофи салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар муассисаи таҳсилоти иловагӣ» номгузорӣ шуда, он ба масъалаҳои хусусият, шароит ва имконоти муассисаи таҳсилоти иловагӣ дар ташаккул ва инкишофи салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон, низоми самарабахши ташаккул ва инкишофи салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар Муассисаи давлатии «Маркази кӯдакон ва наврасони шаҳри Душанбе» ва чорабиниҳои эҷодиву бадеии муассисаи таҳсилоти иловагӣ ҳамчун муҳити созгори ташаккул ва инкишофи салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон бахшида шудааст.

Ҳамин тариқ, ба андешаи муҳаққиқ таҳсилоти иловагӣ дорои имкониятҳои фарроҳи фароҳамоварии шароитҳо барои худтакмилдиҳӣ ва ошкорсозии қобилиятҳои кӯдакон буда, низоми таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумӣ бо дарназардошти сарбории зиёди вобаста ба иҷроиши барномаҳои таълимӣ имконияти амалӣ ва реалии дарёфт ва инкишофи зарфиятҳои эҷодии кӯдаконро надоранд. Аз ин ҷо, аксаран, кӯдакон дар раванди таҳсил дар муассисаҳои томактабӣ ва миёнаи умумӣ пойбанди барномаҳои таълимӣ гардида, имкони ошкор намудани қобилиятҳои худро намеёбанд, аммо онҳоро ба таври васеъ дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ амалӣ месозанд.

Муҳаққиқ Раҳимӣ Комил таъкид менамояд, ки таҳсилоти иловагӣ дар маҷмуъ соҳаи нав кашфгардида набуда, балки дар гузашта дар шакли клубу хонаҳои эҷодӣ бадеии кӯдакон ва қасру хонаҳои пионерону мактаббачагон, ки ҳамагӣ муассисаҳои тарбияи беруназмактабӣ ном бурда мешуданд, фаъолият мекарданд. Фаъолияти таҳсилоти иловагии кӯдакон ба таври расмӣ дар пойтахти кишвари мо шаҳри Душанбе, нахуст аз Хонаи тарбияи бадеии кӯдакон оғоз гардида, баъдан дар Хонаи пионерон, Хонаи пионерону мактаббачагон, Қасри пионерон ва мактаббачагон ва мактабҳои мусиқиву варзишӣ дар шакли ҷалби наврасон ба маҳфилу гурӯҳҳои алоҳида сурат мегирад.

Дар боби мазкур муҳаққиқ инчунин зикр кардааст, ки фароҳам овардани муҳити эҷодӣ дар низоми таҳсилоти иловагии кӯдакону наврасон як ҷанбаи муҳими рушди ин соҳа буда, омӯзгорон ва масъулини муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ бояд ба ташаккули ҷунин муҳит бо истифода аз усулҳо ва равишҳои гуногун, ки ба инкишофи қобилият ва салоҳиятҳои эҷодӣ насли наврас равона гардидаанд, диққати махсус диҳанд.

Дар зербоби дуҷуми боби дуҷум «Низоми самарабахши ташаккули салоҳияти эҷодкории хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти иловагии шаҳри Душанбе» ном дошта, дар он низоми сарарабахши муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ дар самти ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон мавриди омӯзиш қарор дода шудааст. Аз ҷумла, дар доираи омӯзиши илмӣ масъалаҳои фаъолияти маҳфилҳои эҷодӣ,

амалишавии барномаҳои таҳсилоти иловагӣ ва тадбирҳои муассиса чиҳати рушди қобилиятҳои эҷодии таълимгирандагон таҳлил карда шудааст.

Дарачаи асосноккунии нуқтаҳои илмӣ. Таҳқиқоти анҷомдодаи Раҳимӣ К. нишон дод, ки модели педагогӣ ва методикаи пешниҳодшуда барои ташаккули салоҳиятҳои эҷодкорӣ дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ татбиқ мешаванд. Методикаҳои ташхисие, ки барои арзёбии сатҳи салоҳиятҳои эҷодии хонандагон таҳия шудаанд, метавонанд аз ҷониби омӯзгорон ва муассисаҳои таълимӣ барои назорат ва мониторинги самаранокии барномаҳои таълимӣ истифода шаванд. Ин методикаҳо ба омӯзгорон кӯмак мекунанд, то пешрафти хонандагонро арзёбӣ намуда, раванди таълимро бо дарназардошти натиҷаҳои бадастомада мувофиқ созанд. Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд барои таҳияи барномаҳои нави таълимӣ ё таҷдиди барномаҳои мавҷуда дар низоми таҳсилоти иловагӣ муфид бошанд, то ки ин барномаҳо бештар ба рушди эҷодкорӣ ва тафаккури эҷодӣ мутобик гарданд.

Бори аввал консепсияи чандирии барномаҳо ва нақшаҳои таълимӣ пешниҳод шудааст, ки имконияти мутобик кардани раванди таълимро ба тағйирёбии манфиатҳо ва талаботи хонандагон фароҳам меорад ва ба ин васила равиши эҷодиро дар омӯзиш дастгирӣ намуда, шароитҳои рушди ҳамаҷонибаи онҳо таъмин карда мешавад.

Унвонҷӯ корҳои таҳқиқотиро чамбаст намуда, хулоса ва як қатор тавсияҳоро пешниҳод намудааст, ки асоси воқеӣ дошта, дар раванди таҳқиқот мавриди озмоишу тасвиб қарор дода шудаанд ва самаранокии онҳо собит карда шудааст. Бояд зикр кунем, ки муҳақиқ дар анҷом додани таҳқиқоти диссертатсионӣ заҳмати зиёд кашидааст: адабиёти зиёде, аз он ҷумла осори классикон, таҳқиқотҳои олимони муосири тоҷику хориҷӣ омӯхта шудааст. Дастгоҳи илмӣ ва сохтори диссертатсия, автореферати он мувофиқи талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмии чопшуда дар сатҳи хуб таҳия гардида, муҳтавои автореферат ба мазмуни диссертатсия мувофиқ ва тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад.

Баҳогузори ягонагии дохилии натиҷаҳои бадастомада. Ягонагии натиҷаҳои бадастомадаро аз ҷониби доғалаби дараҷаи илмӣ риоя гардидани муҳлати марҳалаҳои таҳқиқот, мавриди истифода қарор додани методҳои мувофиқ ба объект, мавзӯ, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот, интиҳоби дурусти миқдору ҳаҷми гурӯҳҳои озмоишӣ, имконияти воқеии тасвиби озмоиш дар амалияи таълиму тарбия таъмин намудаанд.

Автореферати диссертатсия дар сатҳи хуб таҳия гардида, ба мазмуни диссертатсия мувофиқ ва тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад. Мақолаҳои нашрнамудаи унвонҷӯӣ муҳтавои асосии таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос мекунанд.

Эродҳо ба қори диссертатсионӣ. Дар баробари дастовардҳои муҳими илмӣ диссертатсия ва автореферати он аз камбудиву норасоӣҳо холӣ нест, ки зикри онҳо барои такмили мазмуну мундариҷаи рисола муфид хоҳад буд. Аз ҷумла:

1. Натиҷаҳои таҳқиқот дар фаъолияти амалии Муассисаҳои давлатии “Маркази кӯдакон ва наврасони шаҳри Душанбе” ва “Маркази таҳсилоти иловагии ноҳияи Шохмансур” мавриди қарор дода шуданд ва ба мақсад мувофиқ мебуд, ки дар ин раванд таҷрибаи муассисаҳои таҳсилоти иловагии дигар ноҳияҳо низ мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор дода мешуд;

2. Ба масъалаи эҷодкории хонандагон аз ҷанми табиатшиносӣ ва дақиқ дар асоси муносибати босалоҳият ба таълим дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ таваҷҷуҳ камтар зоҳир шудааст, ки барои боз ҳам самаранок гардонидани таҳқиқоти илмӣ метавонист нақши муҳимтаре дошта бошад;

3. Дар қисмати адабиёти истифодашуда баъзе сарчашмаҳои ба ҷашм мерасад, ки ба мавзӯи диссертатсия мувофиқ нестанд ва истифода нашудаанд;

4. Дар рисола хатоҳои имлоӣ ва техникӣ дида мешавад, ки ислоҳи камбудии зикршуда барои боз ҳам беҳтар намудани сифати кор мусоидат менамояд.

Камбудӣ ва нуқсонҳои зикргардида наметавонад арзиши аслии диссертатсия ва автореферати тақризшавандаро кам кунанд. Бинобар ин, дар асоси мазмуну муҳтавои рисола метавон ба хулосае омад, ки муқаддима ва бобҳои дохилии рисола тавонистаанд иттилоии арзишмандеро дар бораи таълим оид ба муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ бозгӯ намоянд.

ХУЛОСА

Диссертатсияи Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим дар мавзӯи “Шароитҳои педагогии ташаккули салоҳиятҳои эҷодкории хонандагон дар муассисаи таҳсилоти иловагӣ” ба талаботи Низомномаи шурои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаи илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267) ва Дастурнамал оид ба тартиби ба расмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзоди илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмии ҷопшуда доир ба мавзӯи диссертатсия ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика, ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ – иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи умумӣ ва худшиносӣ) мебошад.

Тақриз аз тарафи эксперт, номзоди илмҳои педагогӣ, мудири кафедраи педагогика ва психологияи Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Данғара”, иҷроқунандаи вазифаи дотсенти кафедраи педагогика ва психологияи Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Данғара” Ғафурова Д.Ҷ. мураттаб шудааст.

Тақризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-назариявии кафедраи педагогика ва психология ки дар он довталаби дараҷаи илмӣ Раҳимӣ Комил Маҳмадраҳим иштирок ва бо маъруза баромад намуд, баррасӣ ва тасдиқ шудааст. Дар ҷаласаи муштараки васеи семинари илмӣ-назариявии кафедра 15 нафар нафар устодону омӯзгорони донишгоҳ иштирок намуданд.

Тақризи мазкур дар ҷаласаи кафедраи педагогика ва психологияи Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Данғара”, суратҷаласаи №5 аз 2.12.2024 тасдиқ гардидааст.

Дар ҷаласа иштирок доштанд: 15 нафар.
Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 15 нафар, «зид» - нест, «бетараф» - нест.

Раиси ҷаласаи васеи семинари
илмӣ-методӣ, Донишгоҳи
давлатии Данғара, номзади илмҳои
педагогӣ, и.в. дотсент

 Наботов Ю.Ш.

Эксперти таҳқиқоти диссертатсионӣ,
Мудири кафедраи педагогика ва психология
и.в. дотсент Донишгоҳи давлатии
Данғара, номзади илмҳои педагогӣ

 Гафурова Д.Ҷ.

Котиби ҷаласаи васеи
семинари илмӣ-назариявӣ,
номзади илмҳои педагогӣ

 Рустами Абдуҷаббор

Маълумот барои тамос: 735320, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Хатлон, ноҳияи
Данғара, кӯчаи Маркази 25; Тел: +992 833122-28-06, +992 934337676; E-mail:
dddangara_2013@mail.ru, dilorom.gafurova@mail.ru; www.dsu.tj

Имзои Ю.Ш.Наботов, Д.Ҷ. Гафурова,
Рустами А.-ро тасдиқ мекунам.

Сардори шуъбаи кадрҳо ва
корҳои махсуси МДТ Донишгоҳи
давлатии Данғара

 Тоирзода С.Т.

« 05 » « 12 » соли 2024